

3 Amerikalı'dan define için uzlaşma önerisi

Elmalı'dan kaçırılan defineyi ABD'de satın alanlar Türk hükümetinin dava açması üzerine Ankara'ya mahkeme dışında "uzlaşma" önerisinde bulundular. Yüzyılın definesinin Türkiye'ye iadesi konusu yeniden tartışma gündemine geliyor.

MUSTAFA BALBAY

ANKARA — "Yüzyılın definesi"nin Türkiye'ye geri verilmesi umudu belirdi. Elmalı'dan kaçırılan defineyi satın alanlar, Boston'da Türk hükümetinin kendileri aleyhine dava açması üzerine Ankara'ya mahkeme dışında "uzlaşma" önerisinde bulundular.

Kültür Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdür Vekili Akif Işık, "Bu konuda 29 Aralık 1989 tarihinde defineyi elinde bulunduranlara karşı ABD'de bir dava açtık. Bu dava süreci işlerken gündeme gelen görüşme önerisi sevindiricidir" dedi.

Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Murat Sungar, "Elmalı defineyi bundan önceki konsolosluk görevim nedeniyle New York'ta iken yakından meşgul olmuştum. Ancak şu anda davanın hangi aşamada olduğunu bilmiyorum. Kültür Dairesi Başkanı Metin Göker daha ayrıntılı bilgi verebilir" demekle yetindi. Dışişleri Kültür Dairesi Başkanı Metin Göker, bazı gelişmelerin olduğunu doğruladı. "Ancak şu aşamada bir şey söyleyemeyeceğini" belirtti.

Kültür Bakanlığı'nın bir danışmanı ise "Bir aracının varlığını ve Amerika'da taraflar arasında bazı ön görüşmelerin yapıldığını" doğrularken, bu kişinin kimliği ve aracının Türk hükümetine ilettiği "uzlaşma önerileri" hakkında bilgi vermekten kaçındı. Aynı danışman, "Görüşmelerde ne gibi bir pazarlık söz konusu olduğu" yolundaki sorumuza karşılık, "Görüşülüyor, pazarlık yapılmıyor" demekle yetindi.

1900 gümüş antik Yunan ve Likya sikkelerinden oluşan 26 kilo ağırlığındaki "yüzyılın definesi"ni Elmalı'nın Bayındır köyünde İbrahim Başbuğ, Bayram Sungar ve Ahmet Şentürk, 1984 yılında bulmuştu.

Bugünkü değeri 10 milyon dolar (yaklaşık 25 milyar lira) olan define önce Türkiye'nin önemli eski eser kaçakçısı Nihat Kolasın'a satılmak istenmiş, ancak kendisi İstanbul'da bulunamayınca, Fuat Aydın ve Erdoğan Atak aracılığıyla Münih'te ayrı ayrı antika galerileri olan Fuat Üzülmüş ile Edip Telli ve Londra'daki kardeşi Nevzat Telli'ye pazarlanmıştı.

Definenin en önemli özelliği

şimdiye kadar dünyada sadece 7 adet olan Atina Dekadrahmisi'nden bu defineye 14 tane birden bulunması ve bunlardan sadece birinin birkaç yıl önce Amerika'da 600 bin dolara (yaklaşık 1.5 milyar liraya) el değiştirmesidir. Bu nedenle bu defineye "Dekadrahmi Definesi" adı takılmıştı.

Nevzat Telli'nin Londra'daki arkeoloji danışmanı Amerikalı sikkeler uzmanı Jeffrey Spier, Türk hükümetinin New York'ta ekonomi danışmanı bir şirketin ortağı ve aynı zamanda meslektaşı Jonathan Kagan'la birlikte Amerika'nın en zengin 400 kişisinden biri olan Bostonlu işadamı William Koch'a definenin önemli bölümünü iki parti halinde satmışlar ve ayrıca defineye küçük hisselerle ortak olmuşlardı.

Defineyi bulan üç kişi ile iki aracının mahkum olmasından, sadece iki Likya sikkelerinin ele geçmesinden sonra Türk hükümeti definenin izini 1984 yılında kaybetmişti.

Ancak definenin tüm öyküsünü arkadaşımız Özgen Acar Türkiye, Avrupa ve Amerika'da yaptığı üç yıllık bir araştırmadan sonra ortaya çıkartıp belgeleri ile "Cumhuriyet"te 1988'de açıkladıktan sonra Türk hükümeti durumunu öğrenmişti.